

VIDS

Vereniging van Inheemse Dorpshoofden in Suriname

Verl. Gemenelandsweg 18d; Paramaribo, Suriname – Tel.: +597 520130 | 520131 – E-mail infovids@vids.sr

-STATEMENT-

Powakka, een voortzetting van aantasting van de fundamentele rechten van Inheemse volken door de overheid

In de vroege ochtend van woensdag 28 februari heeft de gemeenschap van Powakka uit protest de verkeersweg die dwars door het dorp loopt, gebarricadeerd. Dit protest is meer dan een uiting van onvrede; het is een roep om actie tegen de jarenlange misleiding en het niet nakomen van afspraken door de overheid. Tegen alle regels in heeft er buitensporige en negatieve bemoeienis plaatsgevonden door de overheid bij de erkenning van het traditioneel gezag van Powakka, stelt de Vereniging van Inheemse Dorpshoofden in Suriname (VIDS), ook nog vanuit het hoogste niveau binnen de overheid. De jarenlange misleiding door de overheid, afspraken en toezeggingen die niet worden nagekomen door zowel de burgermoeder van het district Para, Districtscommissaris (DC) Marlene Joden en Vicepresident Brunswijk, en de verregaande uitspraken en handelingen die nog steeds door het gewezen dorpshoofd, Patricia Sabajo, worden gedaan, zijn duidelijke voorbeelden van aantasting van de fundamentele rechten van Inheemse volken.

Het zelfbeschikkingsrecht, één van de Rechten van Inheemse Volken - *zoals vastgelegd door de Verenigde Naties (UNDRIP) en welke is geadopteerd door Suriname, en welke ook is opgenomen in het verdrag over de Rechten van Inheemse Volken van de Organisatie van Amerikaans Staten (ADRIP) en mede in artikel 169 van de Conventie van de Internationale Labor Organisation (ILO 169) is vastgelegd – geeft onder meer aan dat Inheemse Volken hun eigen bestuursvorm mag hanteren en wijze van bestuur mag uitoefenen. In het Kali'na en Lokono vonnis van het Inter-Amerikaans Hof is Suriname ook veroordeeld om het recht op zelfbeschikking te respecteren en te waarborgen.*

In Suriname begeleidt VIDS als traditioneel gezagsorgaan het traditioneel aanwijzen van een dorpsbestuur, dan wel het houden van een dorpsverkiezing dat de laatste jaren haar intrede heeft gedaan, en doet daarvan na afloop verslag aan de overheid. Het aangewezen of verkozen dorpsbestuur treedt traditioneel per direct aan als de traditionele bestuur autoriteit van het dorp. Handelingen zoals het verstrekken van een beschikking door de overheid is slechts een administratieve handeling van de overheid. De beschikking is heden ten dage noodzakelijk gebleken omdat andere actoren zoals politie en ondernemingen die beschikking nodig achten voor het zaken kunnen doen met het dorpsbestuur.

Door het NIET VERSTREKKEN van de beschikking aan het traditioneel gezag van Powakka, wiens bestuurswisseling zoals gebruikelijk door VIDS is gerapporteerd aan het Ministerie van Regionale Ontwikkeling en Sport (min. ROS), kan het traditioneel gezag van Powakka onder leiding van de heer Sergio Sabajo niet alle handelingen plegen die bij zijn functioneren horen en wordt het dorp al meer dan drie jaren getraïneerd. Zwaarwegender is dat niet alleen het volk van Powakka, maar het zelfbeschikkingsrecht van het totale Inheemse volk in Suriname ondermijnd wordt. Naar inzien van VIDS

is het wel degelijk aan de overheid gelegen om deze ondermijning op te heffen en met respect om te gaan met de mensenrechten, en met name de collectieve rechten van Inheemse Volken.

Proces van aanwijzing Sergio Sabajo

In december 2020 was er een verkiezing in Powakka waarbij Sergio Sabajo werd verkozen tot dorpsvoofd. Die verkiezing werd echter niet geaccepteerd door VIDS en OSIP (Organisatie van Samenwerkende Inheemsen van Para, Wanica en Commewijne) omdat het proces niet volgens de gangbare procedure van het Traditioneel gezag heeft plaatsgevonden. Op 10 april 2021 werd tijdens een dorpsvergadering waarbij aanwezig waren de vertegenwoordigers van VIDS, OSIP, commissariaat Para, en DDOI het besluit genomen dat er op korte termijn een aanwijzing zou plaatsvinden van een nieuw dorpsbestuur voor Powakka. Er is op dat moment geen protest aangetekend. Integendeel heeft het toenmalige dorpsvoofd Patricia Sabajo toen aangegeven dat ze het proces in handen legde van OSIP en VIDS zodat zaken vlot konden verlopen. Er is daarna een aanwijzingscommissie ingesteld die o.l.v. van OSIP/VIDS het proces ter hand zou nemen waaronder huis-aan-huis bezoeken om na te gaan wat de wens was van de dorpsbewoners over het te vormen bestuur. Een dergelijk consultatieproces is naar inzichten van het Traditioneel Gezag effectiever, inclusiever en duurzamer voor het aanwijzen van dorpsbesturen.

Na enige vertraging door de Covid pandemie, startte de aanwijzingscommissie van Powakka onder begeleiding van drie dorpsvoofden van OSIP met de huis-aan-huis bezoeken. De gemeenschap gaf bij die bezoeken aan blij te zijn met de huis-aan-huis bezoeken, omdat zij op die manier beter gehoord kunnen worden. Ook het gewezen dorpsvoofd Patricia Sabajo heeft de dorpsvoofden in bij de huis-aan-huis bezoeken aangegeven blij te zijn met het proces. Het is dus vreemd dat het gewezen dorpsvoofd Patricia Sabajo daarna protest aantekende, terwijl het proces samen met de gemeenschap van Powakka heeft plaatsgevonden. Op 3 oktober 2021 werd in een dorpsvergadering het nieuwe bestuur onder leiding van Sergio Sabajo aangewezen in aanwezigheid van VIDS en OSIP en de directeur DDOI. Het collectief van een dorp bepaalt de richting van het dorp en niet een individu.

Overheidsbemoeyenis

Vanaf het proces voor de aanwijzing in september 2021 heeft DC Marlene Joden, ondanks de aanwezigheid van functionarissen van het Commissariaat van Para in het proces en tijdens sleutelmomenten in Powakka, geweigerd om op de dag van de uitslag van het aanwijzingsproces, d.d. 3 oktober 2021, aanwezig te zijn en heeft hierbij ook verzuimd verslag uit te brengen naar Min ROS. Het uitblijven van dit verslag werd in eerste instantie gebruikt als reden door Min ROS dat de beschikkingen niet uitgereikt konden worden. Dit ondanks de aanwezigheid van DDOI-directeur Loreen Jubitana en de schriftelijke rapportages van VIDS aan Min ROS. Er volgden diverse gesprekken met de minister van ROS en de vicepresident in 2021 en 2022 en in 2023 met de president.

Het eerste gesprek met de Vicepresident (VP) vond plaats in Moengotapu op 3 december 2021. Hierbij had de VP DC Joden en functionaris Waldemar Jakaoemo, VIDS, OSIP, het nieuw aangewezen dorpsbestuur en het gewezen dorpsbestuur uitgenodigd om in bijzijn van zijn raad van ouderen deze kwestie te bespreken. Hierbij heeft VIDS steeds aangegeven dat zij achter het besluit van de gemeenschap van Powakka van 3 oktober 2021 staat, namelijk dat er een nieuw dorpsbestuur o.l.v. Sergio Sabajo is aangewezen. Verder werd de VP ook geïnformeerd dat de traditionele inwijding van het

nieuwe dorpsbestuur zou plaatsvinden op zaterdag 4 dec 2021, waarvoor de VP reeds een uitnodiging had ontvangen.

De VP gaf toen aan dat hij de inwijding zou bijwonen *“om in hoogst eigen persoon te waarnemen als de gemeenschap van Powakka achter de aanwijzing staat van het nieuwe bestuur. Als het werkelijk zo is dat een deel van de gemeenschap niet achter de aanwijzing staat, dan zal dit morgen bij de inwijding blijken”*, zei hij. Met dit gezegd hebbende gingen partijen uit elkaar.

Op 4 december 2021 was de VP echter verhinderd en was een afgevaardigde van zijn kabinet wel aanwezig. Volgens bekomen informatie heeft de afgevaardigde aangegeven dat de inwijding zonder onregelmatigheden heeft plaatsgevonden. De sfeer was feestelijk en er was geen moment protest hiertegen vanuit de gemeenschap. Dit werd ook beaamd door de aanwezige vertegenwoordigers van VIDS, OSIP en DDOI.

Geen overheidsbeschikking

Ondanks de gehouden traditionele inwijding van het nieuw aangewezen bestuur van Powakka bleef het uitreiken van de beschikking steeds uit. Op 21 februari 2022 heeft het VIDS bestuur in haar eerste ontmoeting met de VP in het nieuwe jaar als agendapunt naar voren gebracht ‘afhandeling dorpsbestuur Powakka’. Hierbij gaf de VP aan dat het gewezen dorps hoofd had aangegeven dat zij wel mensen achter zich had, maar geen tijd had gekregen om ze te mobiliseren op de dag van de traditionele inwijding. De VP zei aan de VIDS-delegatie dat hij het gewezen dorps hoofd tot en met vrijdag 25 februari 2022 de ruimte wilde geven om een lijst te presenteren van bewoners die achter haar stonden en volgens haar niet de ruimte hadden gekregen om deel te nemen aan het aanwijzingsproces. Als die informatie zou uitblijven of niet voldoen (bijvoorbeeld door ontbreken van familienaam e.a. informatie), dan zou de afhandeling van het Powakka dorpsbestuur verder plaatsvinden, namelijk het ondertekenen van hun beschikking door Min ROS.

Het uitblijven van de beschikkingen leidde ertoe dat VIDS op 23 maart 2022 met een [statement](#) uitkwam: “Afkeuring inmenging overheid en politiek in traditioneel bestuur”. Hierin heeft VIDS benadrukt dat bestuurswisselingen een autonome, interne aangelegenheid van de gemeenschap zijn, en de rol van het ministerie slechts het administratieve gedeelte van de beschikkingen voor de nieuwe dorpsbestuursleden op te maken en deze uit te reiken, maar niets inhoudelijks. Niet lang na deze statement werd een opmerkelijke stap gezet door Patricia Sabajo, namelijk: in april 2022 spande zij een kortgeding aan tegen Sergio Sabajo en tegen VIDS. De uitspraak viel in het voordeel van Sergio Sabajo. Hiertegen heeft Patricia Sabajo via haar advocaat Steven Jakaoemo, hoger beroep aange tekend.

Betrokkenheid president

Inmiddels is deze kwestie ook aan de orde gesteld bij de gesprekken met de president en cluster van ministers na de gebeurtenissen van 2 mei 2023. Op 2 juni 2023 heeft de president kenbaar gemaakt dat hij advies van de jurist zou inwinnen om het vonnis van de rechter direct te laten uitvoeren, ongeacht het hoger beroep. Op de derde meeting op 16 juni 2023 was het advies reeds geformuleerd om in de vergadering medegedeeld te worden. Min ROS heeft meteen kenbaar gemaakt dat dit advies eerst intern zou worden doorgenomen en dat VIDS binnen twee weken informatie hierover zou ontvangen. Dit advies is echter nooit gedeeld met VIDS noch hebben de toegezegde vervolg vergaderingen plaatsgevonden tot heden.

In januari 2024 hebben VIDS, OSIP en Powakka nogmaals een dringend beroep gedaan op de president en diens kabinet om het besluit voor erkenning van het aangewezen dorpsbestuur onder leiding van Sergio Sabajo nu uiteindelijk te formaliseren. Tweemaal zijn toezeggingen gedaan om binnen dezelfde week het antwoord gereed te hebben maar die zijn uitgebleven. In tegendeel wordt de gemeenschap opnieuw gevraagd om geduld te betrachten en nu te wachten totdat de president terug is. Voor de gemeenschap van Powakka is de maat echter vol.

Respect voor rechten Inheemse volken

In de kern is de strijd van Powakka en andere Inheemse gemeenschappen een strijd voor gerechtigheid, erkenning en de onvervreembare rechten die ons als oorspronkelijke bewoners van het land toekomen. Het is een herinnering aan de noodzaak voor voortdurende inzet en dialoog om ervoor te zorgen dat de stem van Inheemse volken gehoord en gerespecteerd worden in Suriname.

De eis voor erkenning van het traditioneel gezag van Powakka, en erkenning van afgesproken traditionele processen en procedures, is niet alleen een lokale kwestie; het is een zaak van nationaal belang dat de noodzaak onderstreept voor de overheid van Suriname om met respect en in overeenstemming met internationale verdragen om te gaan met de rechten van Inheemse volken. Het is tijd dat de overheid stappen onderneemt om de ondermijning van deze rechten te beëindigen en een pad voorwaarts te banen dat de waardigheid en rechten van alle rechten van alle Inheemse gemeenschappen in Suriname waarborgt.

Paramaribo, 29 februari 2024

Lespeki Gi Wi Leti, Fu Dati Wi E Feti!